

Mitkä ovat vähemmistövaltuutetun mahdollisuudet vaikuttaa

Vähemmistövaltuutetun toiminnan tuloksellisuus syntyy vaikuttamalla muiden toimintaan ja päätöksiin. Tämä edellyttää perusteltuja näkemyksiä sekä uusien näkökulmien ja muutoin vähälle huomiolle jäävien kokemusten esiintuomista ulkomaalaisten ja etnisten vähemmistöjen asemasta. Kannanottojen asiantuntemuus ja uskottavuus syntyy itsenäisyydestä ja riippumattomuudesta kaikista osapuolista, mutta myös aidosta yhteydestä niihin, joita näkemysten tai tietojen on tarkoitus edustaa. Kun kuulija uskoo, että näkemys on oikea ja aiheellinen, se voi myös vaikuttaa. Uskottavuus on väylä vakuuttavuuteen.

Ulkomaalaiset ja etniset vähemmistöt herättävät myötätuntoa ja monia kiinnostaa heidän elämänsä suomalaisessa yhteiskunnassa. Mutta myös välinpitämättömyys, tietämättömyys ja kielteiset yleistykset ovat arkipäivää. Ilman päätöksentekijän omakohtaista näkemystä ja sitoutumista etnisten vähemmistöjen aseman kohentamiseen ulkopuolelta tulevat asiantuntijakannanotot jäävät vaikutuksiltaan pinnallisiksi. Keskeistä onkin saada päätöksentekijät ottamaan vastuu vaikutuspiirissään olevista kysymyksistä. Näin myös epäyhdenvertaisuuden hiljaisesti hyväksyvä välinpitämättömyys muuttuu myönteiseksi toiminnaksi.

Yhteiskunnan etninen hyvinvointi - hyvät etniset suhteet ja yhdenvertaisuus - perustuu myös niiden

ihmisten vaikutusmahdollisuuksien ja äänenkuulomisen vahvistumiseen, joita itseään nämä asiat koskevat. Etnisten vähemmistöjen asemaa ei voi vahvistaa vain viranomaistoiminnan ja –rakenteiden kautta. Vähemmistöjen toimintaedellytysten täytyy kuitenkin olla todellisia: pelkkä mukanaolo viranomaisen taikka etnisesti suomalaisten vetämissä hankkeissa ilman oikeaa osallisuutta ja päätösvaltaa voi näyttää hyvältä, mutta on pahimmillaan vain vähemmistöjen hyväksikäyttöä. Olennaista etnisen hyvinvoinnin kannalta onkin vahvistaa etnisten vähemmistöjen omaa osallisuutta.

Työ etnisten vähemmistöjen hyväksi on palkitsevaa, mutta vaativaa. Sille on tunnusomaista toimialan syväleikkyvä yhteiskunnallinen muutos ja uuden asiantuntemuksen tarve. Asiakkaiden kokemukset ja elämänkohtalot tulevat usein myös varsin lähellä. Työ edellyttää jatkuvaa painopisteiden määrittelyä ja uusien tehokkaampien toimintatapojen hahmottamista. Viestinsä vaikuttavuutta ei aina saavuta, vaikka sen tarpeen näkeekin selvästi.

Tämä asettaa toimiston henkilöstölle ja työn kehittämislle suuria vaatimuksia, joiden ratkaiseminen on vähemmistövaltuutetun toisen toimintavuoden aikana ollut paljon työssämme esillä.

Helsingissä 27. lokakuuta 2004

Mikko Puumalainen

Sisältö

Mitkä ovat vähemmistövaltuutetunmahdollisuudet vaikuttaa	1
1 Yhdenvertaisuuslaki	4
2 Asiakaspalvelu	5
2.1 Asioiden määristä ja jakaumasta	5
2.2 Yksittäisistä asiaryhmistä	7
3 Hyvät etniset suhteet	11
4 Yleiset toimet ulkomaalaisten ja etnisten vähemmistöjen aseman parantamiseksi	13
5 Vähemmistöasiain neuvottelukunta	17
6 Hallinto	18
Liite	21

1 Yhdenvertaisuuslaki

Eduskunta hyväksyi uuden yhdenvertaisuuslain 5.12.2003. Laki tarjoaa merkittäviä uusia mahdollisuuksia edistää ennakkollisesti yhdenvertaisuutta ja puuttua jo tapahtuneeseen syrjintään. Se myös antaa uusia keinoja arvioida, onko syrjintää tapahtunut. Tämä on aivan yhtä tärkeää kuin puuttua todennettuun syrjintään tehokkain keinoin.

Yksi keskeisistä lain uudistuksista oli syrjintälautakunnan perustaminen. Lautakunta on uusi itsenäinen oikeusturvaelin etnistä syrjintää koskevista työelämän ulkopuolisissa tilanteissa. Sen tarkoituksena on antaa oikeussuojaa niille, jotka ovat kokeneet tulleen syrjityksi tai tulleen syrjintään liittyvien kiellettyjen vastatoimien kohteeksi. Lautakunta voi kieltää uusimasta tai jatkamasta tällaista menettelyä esimerkiksi koulutuksen, ammattijärjestötoiminnan, sosiaali- ja terveystalvelujen, sosiaaliturvaetuksien alalla taikka tarjottaessa yleisölle palveluja tai omaisuutta esimerkiksi ostettavaksi tai vuokrattavaksi.

Lautakunta voi tarjota asiantuntevan, nopean, halvan ja tehokkaan tavan puuttua syrjintään. Lautakunta antaa sitovia, täytäntöönpanokelpoisia päätöksiä yksittäistapauksissa. Se voi tarvittaessa antaa myös arvovaltaisia lausuntoja yhdenvertaisuuslain soveltamisesta.

Lautakunnan ohella yhdenvertaisuuden toteutumisen kannalta laissa yhtä olennaista ovat myös tar-

kat ja laajat syrjinnän määritelmät, uusi hyvitysseuraamus sekä todistustaakkasäännös.

Yhdenvertaisuuslaki on yleislaki ja koskee kaikkia. Edelleenkin myös tuomioistuimet ja muut viranomaiset soveltavat syrjintäkieltoja omilla toimialoillaan. Esimerkiksi yhdenvertaisuuslain syrjintäkielto koskee hyödykkeiden ja palvelujen tarjoajaa ja käräjäoikeudet tuomitsevat syrjintärikoksista rangaistuksia ja vahingonkorvausta. Nyt käräjäoikeudet voivat tuomita uutena yhdenvertaisuuslain säätämänä seuraamuksena syrjintäkieltoa rikkoneen maksamaan myös hyvitystä.

Yhdenvertaisuuslain vahvistama syrjinnän suoja voi antaa aiempaa paremman mahdollisuuden puurtua arkielämän syrjintätilanteisiin. Ainoa käytännön keino ei enää ole rikosasian ajaminen käräjäoikeudessa, johon liittyy korostettu näyttövelvollisuus tahallisuusedellytyksineen. Moni myös voi kokea helpottavana, että omaa syrjintäkokemusta ei tarvitse enää hoitaa poliisiasiana.

Oikeusturvakeinojen käyttöön liittyy kuitenkin vielä sekavuutta. Moni todennäköisesti miettii, kumpaa väylää - käräjäoikeus vai syrjintälautakunta - pitkin kannattaa asiaa lähteä ajamaan. Tärkeintä lopulta on se, että oikeusturvan tarvitsijat eivät enää alistu hyväksymään syrjintää, vaan hakevat oikeutta - sovinnon mahdollisuutta unohtamatta.

2 Asiakaspalvelu

2.1 Asioiden määrästä ja jakaumasta

Vuoden 2003 lokakuussa toimistossa siirryttiin sähköiseen asiakasasioiden hallintajärjestelmään (yhteydenottorekisteri). Toimintakertomuksessa esiteltävät tilastot ovat yhdistelmä vuoden alusta keräytyistä muistiinpanoista sekä yhteydenottorekisterin tiedoista lokakuusta vuoden loppuun. Tältä vuodelta kerättävät tiedot ovat siis vielä suuntaa-antavia eivätkä sellaisenaan kokonaisuudessaan vertailukelpoisia tulevien vuosien tietojen kanssa.

Kaikkiaan toimistoon tuli vuoden 2003 aikana 1362 yhteydenottoa. Määrä lisääntyi vuodesta 2002 70 %. Yhteydenotot koostuivat asiakaskirjeistä (101), puheluista (1037), sähköpostiviesteistä (95), fakseista (15) ja asiakastapaamisista (114).

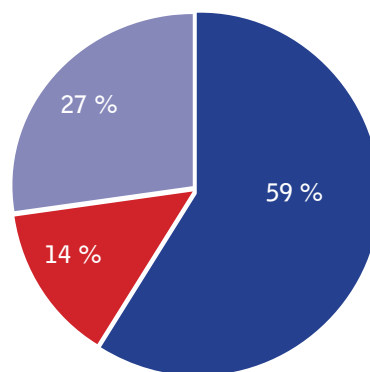
Asiakasasioiden käsittelyyn vaadittavia toimiston virkamiesten tekemiä toimenpiteitä kirjattiin yhteensä 356. Nämä koostuivat lähetetyistä kirjeistä

(107), puheluista asiakkaille ja viranomaisille (174), sähköposteista (72) sekä fakseista (3).

Kaiken kaikkiaan asiakasasioiden selvittämiseen liittyviä sekä toimistolle saapuneita yhteydenottoja että toimistosta ulospäin lähteneitä toimenpiteitä tilastoitiin yhteensä 1718. Yksi asiakasasia tai –tapaus voi merkitä useita asiakkaan yhteydenottoja tai toimiston virkamiesten toimenpiteitä.

Vuonna 2003 asiakasyhteydenotoista suurin osa (yhteensä 935) koski ulkomaalaislain asioita. Syrjintään liittyviä asioita oli 27 % (431) ja kotoutumiseen 14 % (224). Yksi yhteydenotto saattoi koskea useaa eri asiaa.

Vähemmistövaltuutettuun ottavat yhteyttä myös muut kuin etnistä syrjintää kokeneet. Näissä tilanteissa asiakasta ohjataan muiden viranomaisten tai kansalaisjärjestöjen puoleen (esimerkiksi ikään, kieleen, sukupuoliseen suuntautumiseen tai sukupuoleen liittyvissä syrjintäkokemuksissa).

- Ulkomaalaislain asiat
- Kotoutumisongelmat
- Syrjintä

Asiakasasioiden sisältö

Ulkomaalaislain asiat painoutuivat oleskelulupa-asioihin (51 %, 472) sekä karkotusta ja käännytystä koskeviin kysymyksiin (16 %, 153). Muita olivat työlupia (8 %, 75), turvapaikkaa tai muuta kansainvälisen suojelutarvetta koskevat (9 %, 81), viisumeita (6 %, 53), kansalaisuutta (5 %, 44), säilöönnottoa (2 %, 17) sekä henkilöllisyystodistusta taikka passia (3 %, 40) koskevat kysymykset.

Syrjintäasioissa painoutuivat välitöntä ja välillistä syrjintää koskevat tapaukset (60 %, 258 yhteydenottoa), mutta häirintä ja solvaus (7 %, 29 asiaa), väkivalta (4 %, 17 asiaa), kiihottaminen kansanryhmää vastaan (4 %, 16 kpl) sekä muu epäasiallinen kohtelu (25 %, 111 kpl) olivat myös yhteydenottojen aiheina.

Kotoutumiskysymyksissä selkeimpänä yksittäisenä ryhmänä hahmottuivat sosiaaliturvaan sekä etuuksiin liittyvät kysymykset (46 %, 102 yhteydenottoa 224:sta).

Asiakastapauksista oli rikosoikeudellisiksi luokiteltavia 35. Asunnon saamiseen, asunnon kunnossapitoon tai riitaan asukkaan ja asunnon välittäjän tai omistajan kanssa liittyviä asioita oli yhteensä 69. Muilta viranomaisilta siirrettyjä tapauksia oli 4, ja vähemmistövaltuutettu siirsi muille viranomaisille 2

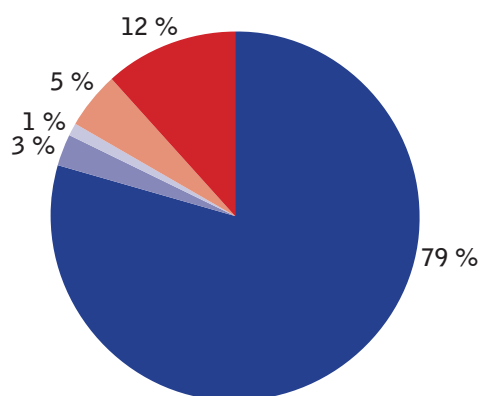
asiakastapausta. Valtuutetulle tiedoksi tulleita tapauksia, jotka eivät vaatineet toimenpiteitä oli 23.

Asiassa on asiakkaan lisäksi useimmiten toinen osapuoli tai useampia osallisia. Yhteydenottojen painottuessa ulkomaalaislain asioihin se oli useimmiten joko Ulkomaalaisvirasto (442 tapauksessa), poliisi (219 tapauksessa) tai Suomen edustusto ulkomailla (70 tapauksessa). Usein yhteydenotto/asia liittyi myös hallintotuomioistuimessa käsiteltävään asiaan (137 tapauksessa). Usein yhteydenotto koski myös työvoimatoimistoa (61 tapauksessa), muita viranomaisia (164 tapauksessa) tai kuntaa (100 tapauksessa). Osallinen saattoi olla myös elinkeinoharjoittaja (122 tapauksessa), työnantaja (67 tapauksessa), yksityishenkilö (41 tapauksessa) taikka perheenjäsen (26 tapauksessa).

Asiakastyön alueellinen painottuminen

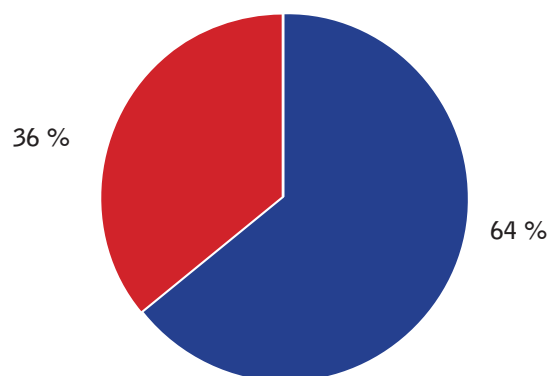
Yhteydenottojen alueellinen jakauma – siis kun tieto on ollut käytettävissä - näkyy seuraavissa kaavioissa. Etelä-Suomen lääni on selvästi asiakaskuntamme painopiste. Pohjois-Suomesta on tullut vähiten yhteydenottoja.

Vähemmistövaltuutettuun otettiin yhteyt-

■ Etelä-Suomen lääni (557)
 ■ Oulun lääni (19)
 ■ Lapin lääni (8)
 ■ Itä-Suomen lääni (36)
 ■ Länsi-Suomen lääni (81)

Yhteydenotot lääneittäin

■ Pääkaupunkiseutu 450
 ■ Muu Suomi 251

Asiakaskunnan alueellinen painottuminen

tä useimmiten pääkaupunkiseudulta eli Espoosta, Helsingistä ja Vantaalta (64 %).

Vähemmistövaltuutetun toimiala on laajentumassa yhä enemmän etnisen syrjinnän ehkäisyyn. Alla olevassa kaaviossa näkyy syrjintäasioiden osuuden kehitys toimiston kaikissa asiakas-asioissa loppuvuonna 2003. Alkuvuodelta tiedossa oli vain syrjintätapausten kokonaismäärä tammikuusta syyskuuhun. Loppuvuoden luvut lokakuusta lähtien on saatu yhteydenottorekisteristä. Alempi taulukko kertoo myös syrjintäasioihin liittyvien toimenpiteiden prosenttiosuuden kaikista toimenpiteistä vuoden aikana.

Oheisessa taulukossa voi erottaa syrjintäasioiden lisääntymisen loppuvuodesta. Joulukuun laskun voi selittää toimiston henkilökunnan lomat sekä muutenkin toiminnan hiljentyminen joulun ajaksi. Syrjintäasioiden kasvun syynä on varmasti useampi samanaikainen ilmiö. Vähemmistövaltuutettu on tietoisesti lajentanut toimintaansa syrjintäasioiden ja –ilmiöiden vastustamiseen ja ehkäisemiseen. Asiakkaita on myös enenevästi ohjattu hyödyntämään ulkomaalaishallinnon lupaviranomaisten omaa neuvontaa lupa-asioissa. Yhdenvertaisuuslain

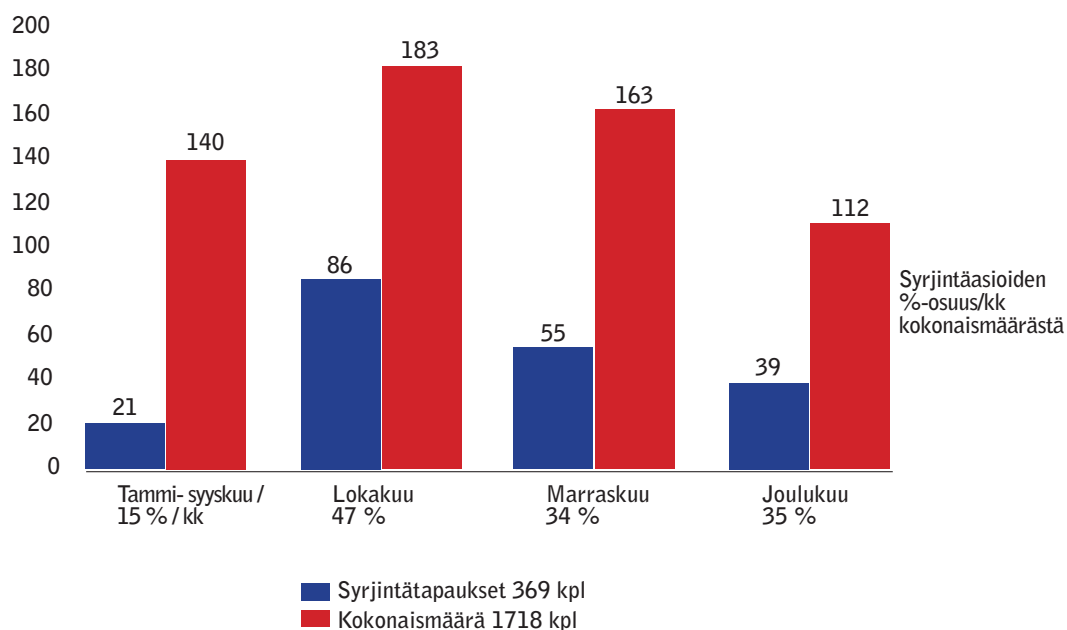
valmistelu oli selvästi esillä myös julkisuudessa, joka saattoi rohkaista tähän liittyviä yhteydenottoja. Myöskin yleisesti syrjinnän ehkäiseminen on ollut mediassa esillä vuoden 2003 aikana.

2.2 Yksittäisistä asiaryhmistä

Ulkomaalaisasiat

Vähemmistövaltuutetun toimiston työ ulkomaalaislakiin ja –hallintoon liittyvissä asioissa täydensi monien asiakkaiden puutteelliseksi kokemaa Ulkomaalaisviraston ja poliisin lupa-asioihin liittyvää neuvontaa. Esimerkiksi perheen yhdistämiseen ja siihen liittyviin toimeentuloedellytysten tulkintakysymyksiin haettiin vastauksia vähemmistövaltuutetun toimiston kautta.

Vähemmistövaltuutetun toiminta myös täydentää ja on osin rinnakkainen muiden oikeussuojakeinojen käyttämiselle. Vaikka päätöksiin voi puuttua hakemalla muutosta tai tekemällä hallinnollinen kantelu, pitävät asiakkaat usein tarpeellisenä pyytää lisätietoja vähemmistövaltuutetun kautta tai arvioida asemaansa yhdessä vähemmistövaltuutetun toimiston kanssa. Toisaalta tämä kertoo myös siitä, et-

Yhteydenotot vuonna 2003

tä ulkomaalishallinnon neuvonta ei ole riittävää. Hyvällä neuvonnalla voitaisiin vähentää tietämättömyyteen tai väärintulkintoihin perustuvaa tyytymättömyyttä.

Mikäli asiakas oli saanut asiassa kielteisen päätöksen, ohjattiin osa asiakkaista alustavan arvioinnin jälkeen asianajajan, yleisen oikeusavustajan taikka Pakolaisneuvonta ry:n avustajien puoleen ryhtymään muutoksenhakutoimiin. Valtuutetun toimistossa ei laadittu valituskirjelmia.

Yhdessä tapauksessa asiakasta ohjattiin myös kääntymään laillisuusvalvojen puoleen, asiakkaan saatua käsityksensä mukaan virheellistä ohjausta, joka oli johtanut oikeudenmenetyksiin. Oikeudellista neuvontaa ulkomaalaislain soveltamiskysymyksistä tai etnisten vähemmistöjen asemasta annettiin myös asianajajille sekä tuomioistuimille ja muille viranomaisille.

Toimintavuonna valmistelussa olleen uuden ulkomaalaislain sisällöstä tiedotettiin asiakkaille. Erityisen tärkeänä muutoksena asiakkaiden keskuudessa pidettiin mahdollisuutta hakea perhesiteen perusteella oleskelulupaa myös niin että Suomen kansalaisen puoliso voi odottaa luvan käsittelyä Suomessa.

Kansalaisuusasiat

Kansalaisuushakemusten edelleenkin erittäin pitkät käsittelyajat aiheuttivat runsaasti yhteydenottoja. Enimmillään hakemuksen käsittely oli kestänyt jopa seitsemän vuotta. Vähemmistövaltuutettu on asiakaspalvelussaan tiedottanut Ulkomaalaisviraston kiirehtimisperusteista. Poikkeuksellisen pitkissä käsittelyajoissa on myös tiedusteltu Ulkomaalaisvirastosta syitä asian käsittelyn viivästymiseen. Vuoden 2003 aikana voimaantulleen uuden kansalaisuuslain yhtenä merkittävänä muutoksena asiakkaiden kannalta oli niin sanotun 10 vuoden säännön käyttöönotto alun perin epäselvän henkilöllisyyden vaikutusten rajaamisessa.

Toimintavuoden aikana jatkettiin myös sormenjälkivertailun käyttöä kansalaisuushakemus-

ten käsittelyssä koskevaa arviointia (ks. vuoden 2002 toimintakertomus). Selvityspyynnön jälkeen Ulkomaalaisvirasto on ilmoittanut parantaneensa sormenjälkivertailuista tiedottamista, vähentäneensä niiden teettämistä sekä asettanut niiden odottamiselle kuuden kuukauden määräajan.

Vähemmistövaltuutetun kannanoton mukaan: ”Sormenjälkivertailun tekemistä on sinänsä pidettävä hyväksyttävänä tapana selvittää kansalaisuushakijan henkilöllisyyttä silloin kun hakijan esittämissä henkilötiedoissa on ristiriitaisuuksia. [---] Sormenjälkivertailun toteuttaminen ei kuitenkaan saisi kohtuuttomasti pitkittää kansalaisuushakemuksen käsittelyä. Henkilöllisyyttä koskevan epäselvyyden arviointi ja sormenjälkivertailu tulisi käynnistää heti hakemuksen käsittelyn alkuvaiheessa, jolloin sen toteuttaminen ei aiheuttaisi hakemuksen käsittelyn viivästymistä. Vertailu tulisi myös rajoittaa vain niihin tilanteisiin, joissa henkilötiedoissa on esiintynyt ristiriitaisuuksia eikä käyttää rutiinitoimenpiteenä.”

Viisumipäätökset

Viisumiasioissa asiakkaiden yhteydenottoja aiheutui erityisesti siitä, ettei kielteisistä viisumipäätöistä aina annettu asiakkaalle kirjallisesti eikä viisumipäätöksiä perusteltu. Viisumihakijalla ei siten ollut mahdollisuutta arvioida viisumin epäämisen perusteita eikä perusteluja.

Näissä tilanteissa vähemmistövaltuutetun toimistosta kerrottiin asiakkaille viisumien myöntämisen yleisistä perusteista. Joissain niissä tilanteissa, jossa viisumin epääminen ei näyttänyt perustuvan yleisten viisumiedellytysten puuttumiseen, vähemmistövaltuutettu pyysi asian arvioimiseksi käyttöönsä myös ne tiedot, joita edustusto oli käyttänyt päätöksentekonsa perusteena, mutta joita se ei ollut luovuttanut viisumin hakijalle. Joissain tilanteissa selvittely johti tietojen oikaisemiseen viisumijärjestelmässä.

Syrjintä

Toimintavuonna 2003 lainsäädännön antamat keskeisimmät mahdollisuudet puuttua syrjintään pe-

rustuivat vielä rikoslain syrjintäkieltoon ja työsyryntää koskeviin säännöksiin. Rikoslain syrjintäkielton soveltamista rajoitti varsin korkea syrjinnän toteennäyttökynnys, asiakkaiden kokemukset syrjintärikosten hitaasta esitutkinnasta sekä teon loukkaavuuteen nähden lievät seuraamukset ja osittain näitä syistä aiheutuva haluttomuus kääntyä asiassa poliisiin puoleen.

Työelämään liittyvässä syrjinnässä vähemmistövaltuutetun toimistosta ohjattiin aikaisempaa useammassa tilanteissa asiakas kääntymään työsuojelupiirien puoleen, näin valmistautuen yhdenvertaisuuslain säätämään työnjakoon, jonka mukaan etnisen syrjimättömyyden valvonta työelämässä kuuluu työsuojelupiireille. Yksittäistapauksissa vähemmistövaltuutettu neuvoikin henkilöitä, jotka epäilevät joutuneensa työsyryntään kohteeksi ottamaan yhteyttä alueensa työsuojelupiiriin lisäneuvojen saamiseksi ja asiansa selvittämiseksi.

Työelämän epäyhdenvertaisuus liittyi paljolti kokemuksiin syrjinnästä työhönotossa. Työnantaja ei saa asettaa työnhakijoita eriarvoiseen asemaan työhaussa ilman hyväksyttävää syytä, jonka tulee liittyä työtehtävästä suoriutumiseen, esimerkiksi ammattitaitoon tai tehtävässä tarvittavaan koulutukseen. Kiellettyä on eriarvoiseen asemaan asettaminen tehtävään liittymättömien ominaisuuksien kuten kansallisuuden, etnisen alkuperän tai ihonvärin perusteella.

Vähemmistövaltuutettu puuttui useita kertoja mahdollisesti syrjivään työpaikkailmoitteluun. Näissä tapauksissa Suomen kansalaisuutta tai suomen kielen täydellistä hallintaa vaatineet työnantajat lähes poikkeuksetta eivät pystyneet esittämään vaatimukselleen hyväksyttävää perustetta. Useimmat vetosivatkin siihen, että ilmoitus perustui ajattelmatomuuteen ja oli siksi virheellinen. Tarkoituksena oli lähinnä ollut vaatia tehtävässä tarvittavaa suomen kielen taitoa. Kannanotoissaan työnantajille vähemmistövaltuutettu kiinnitti huomiota työnantajan velvollisuuteen kohdella työntekijöitä tasapuolisesti ja kehotti muuttamaan työpaikkailmoitteluaan. Lisäksi

työministeriötä pyydettiin tiedottamaan työvoimatoimistoille, ettei avoimet työpaikat- ilmoituksissa mol.fi -sivuilla julkaistaisi ilmoituksia, joissa asetetaan työtehtävän kannalta ilmeisen perusteettomia vaatimuksia.

Asuminen

Erityisesti romanien asuntotilanne näytti vähemmistövaltuutetulle tulleiden yhteydenottojen valossa ongelmalliselta. Romaniperheillä oli vaikeuksia saada vuokra-asuntoja ja toisaalta heille tarjotut asunnot olivat usein asumistasoltaan kyseenalaisia tai eivät romanikulttuuriin liittyvien tiettyjen vahvojen erityispiirteiden takia soveltuneet hakijan asunnoksi.

Yhdessä tapauksessa asunnon saaminen evättiin romaniperheeltä perustellen sitä asuinalueen asukasrakenteen tasapuolisella kehittämisellä. Vähemmistövaltuutetun kannanoton mukaan: ”En kuitenkaan voi pitää sellaista menettelyä hyväksyttävänä, että romanit asetetaan asunnonsaamisessa muita huonompaan asemaan sen takia että alueella asuu jo muita romaneja. Sinänsä hyväksyttävä pyrkimys asukasrakenteen monipuolisuuteen tulee nähdäkseni toteuttaa niin, ettei tämän tavoitteen saavuttamiseksi ketään aseteta muita hakijoita huonompaan asemaan esimerkiksi etnisen tai kansallisen alkuperänsä takia.”

Palvelujen tarjonta

Vähemmistövaltuutettuun otettiin yhteyttä tapauksissa, joissa maahanmuuttajat ja etnisten vähemmistöjen edustajat kokivat joutuneensa elinkeinonharjoittajien syrjimiksi. Palveluja ei ollut tarjottu yhtäläisesti kaikille ja etnisten vähemmistöjen edustajat oli asetettu ilman hyväksyttävää perustetta eri asemaan alkuperänsä perusteella.

Yhdessä tapauksessa romanitaustainen asiakas otti yhteyttä, koska hänen ja hänen sisarensa asioidessa lähikioskilla heitä kohdeltiin epäasiallisesti ja syrjivästi. Vastauksessaan valtuutetun selvityspyyntöön yrittäjä katsoi, että hänellä oli oikeus valita asiakkaansa ja yleisesti romanien kohdal-

la hän piti oikeutettuna, että hän salli vain yhden romaniasiakkaan asioimisen kioskissa kerrallaan. Vähemmistövaltuutettu muistutti yrittäjää siitä, että tapauksessa laki kieltää tekemästä asiakasvalintaa etnisen taustan perusteella. Perusteena epäasialliselle kohtelulle oli romanitausta. Asiakkaalle vähemmistövaltuutettu kertoi myös mahdollisuudesta saattaa syrjintää koskeva epäily poliisin tutkittavaksi.

Toisessa tapauksessa epäyhtenäiseen kohteluun liittyvä yhteydenotto koski teleyrityksen ulkomaalaiselle asettamaa vakuusmaksua matkapuhelinliittymän avaamisessa. Teleoperaattorin mukaan vakuusmaksu asetetaan henkilöille, joiden luottotietoja ei voida selvittää, asiakkaalla on maksuhäiriöitä tai henkilö on ennestään velkaa yhtiölle tai muulle teleyritykselle. Asiakkaan luottotietoja yritys ei ilmoittamansa mukaan pysty tarkistamaan, jos asiakkaalla ei ole pysyvää oleskelulupaa.

Luottotietoja ylläpitävän yhtiön mukaan maksuhäiriöiden rekisteröityminen heidän rekisteriinsä edellyttää, että henkilöllä on suomalainen henkilötunnus. Henkilötunnuksen perusteella henkilön luottotiedot voidaan tällöin järjestelmästä tarkastaa. Maksuhäiriömerkinnän rekisteröityminen henkilön luottotietoihin kestää keskimäärin puoli vuotta siitä, kun saatava on erääntynyt maksettavaksi. Eli selvää tämän perusteella on, että luottotietojen tarkistami-

nen ei edellytä ulkomaalaisen osalta pysyvää oleskelulupaa, vaan vain maksuhistorian kannalta riittävää yhtäjaksoista asumisaikaa Suomessa.

Asiassa lausunnon antaneen viestintäviraston tulkinnan mukaan teleyritys voi viestintämarkkina-lain 61 §:n nojalla vaatia ennakkomaksua tai vakuutta kuluttajalta siinä tapauksessa, jos se ei pysty luotettavalla tavalla varmistumaan liittymäsopimusta tekevän henkilön maksukyvyistä. Käytännössä tämä voi johtua henkilötunnuksen puuttumisesta tai siitä, että luotettavaa maksuhistoriaa ei ole ehtinyt syntyä Suomessa asumisen aikana. Myös Kuluttajavirasto on ottanut kantaa vakuusmaksun vaatimisen edellytyksiin. Kuluttajaviraston näkemyksen mukaan vakuusmaksua voidaan vaatia vain silloin, jos luottotietojen selvittäminen ei ole mahdollista tai selvittäminen tulisi erittäin kalliiksi.

Vähemmistövaltuutettu suositti teleyritykselle, että se muuttaa vakuusmaksun asettamiskäytäntöään siten, että vakuusmaksu ei perustuisi pysyvän oleskeluluvan vaatimiseen vaan siihen, että henkilön lyhyen Suomessa asumisajan vuoksi luottotietoja ei pystytä riittävästi selvittämään. Riittävää asumisaikaa arvioitaessa vähemmistövaltuutettu suositti huomioimaan keskimääräisen ajan maksuhäiriömerkinnän rekisteröitymisessä.

3 Hyvät etniset suhteet

Media

Vähemmistövaltuutettu puuttui joissakin tilanteissa tiedotusvälineissä ja internetissä ilmenevään etnisten vähemmistöjen kannalta pulmalliseen toimintaan. Yhtä radioasemaa koskeneessa tapauksessa vähemmistövaltuutettu otti kantaa tietyssä ohjelmassa toistuvasti lähetettyihin etnisiä vähemmistöjä loukkaaviin lauluihin. Vähemmistövaltuutetun kannanoton mukaan ”Vaikka laulujen esittämistä ei pidättäisikään rikoslain tarkoittamana kiihottamisena kansanryhmää vastaan, voi niiden julkista esittämistä toistuvasti radiolähetyksissä kriittisesti arvostella yrityksen haluttomuutena sitoutua tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämiseen omassa toiminnassaan. Tässä mielessä on erityisen kyseenalaisena pidettävä sellaista viihde- tai tiedonvälitystoimintaa, jossa tietoisesti julkistetaan etnisesti loukkaavaa materiaalia tai materiaalia, jota oletettavasti pidetään sellaisena.”

Toisessa vähemmistövaltuutetulle ilmoitetussa rasistiseksi koettua tiedonvälitystä koskeneessa tapauksessa vähemmistövaltuutettu teki tutkintapyynnön www-sivustosta keskusrikospoliisille sen arvioimiseksi, oliko syytä epäillä tunnusmerkistön kiihottamisesta kansanryhmää vastaan täyttyneen.

Kotoutuminen

Vähemmistövaltuutettuun otettiin yhteyttä usein myös muissa kuin syrjintään tai ulkomaalaislain soveltamiseen liittyvissä asioissa. Kotoutumisen ongelmiin esimerkiksi koulussa tai sosiaaliturvaan liittyvissä asioissa vähemmistövaltuutetun toimisto auttoi asiakkaita löytämään väylän käsitellä asiaa esimerkiksi maahanmuuttajien- ja muiden kansalaisjärjestöjen, sosiaaliasiamiesten tai muiden viranomaisten kautta.

Vähemmistövaltuutettu kommentoi pyynnöstä Kotkan kaupungin maahanmuutto-ohjelmaa koskevaa luonnosta. Kommenteissa kiitettiin ohjelman monialaisuutta; se koski kaupungin eri hallintokuntien toimintaa. Vähemmistövaltuutettu esitti kuitenkin maahanmuuttonäkökulmaa laajennettavaksi vielä kattamaan kaikki etniset vähemmistöt, tarkoittaen siten Kotkan seudulla asuvia romaneja ja jo aikaisempina vuosikymmeninä Kotkaan muuttaneita ulkomaalaisia. Monet ohjelmassa esitetyt suvaitsevaisuuden ja monikulttuurisuuden teemat kosketavat myös näitä vähemmistöjä. Kommenteissa rohkaistiin laajentamaan ohjelmaa viranomaisnäkökulmasta myös toimiin, joilla tuetaan viranomaisten ja maahanmuuttajien välistä vuoropuhelua ja otetaan maahanmuuttajat itse mukaan suunnittelemaan toimintaa.

Erillisen valmiusryhmän perustamisajatus- ta varhaisen puuttumisen keinona kiitettiin. Kommenteissa suositettiin nollatoleranssijatkusten kirjaamista ohjelmaan: minkäänlaista syrjintää ei suvaita ja syrjintään puututaan välittömästi sen lopettamiseksi. Tämän konkretisoimiseksi ohjelmaan suositettiin kirjattavaksi myös selvästi kaupungin koko henkilöstön vastuu syrjinnän torjunnassa sekä sisällyttää tavoite järjestää kaikille kaupungin työntekijöille koulutusta tässä työssä. Syrjinnän ja rasismin torjunta ei jäisi tällöin yksin perustettavan erillisen valmiusryhmän vastuulle, vaan silloin koko henkilöstö olisi vastuussa ennaltaehkäisevästä työstä.

Erittäin myönteisenä pidettiin ohjelman tavoitetta järjestää myös kotouttamislain ulkopuolelle jääville ryhmille suomen kielen opetusta ja laatia heille kotoutumissuunnitelmat. Perheenjäsenten uuteen kotimaahan kotoutumisen kannalta onkin keskeistä, että myös heille on olemassa mahdollisuuksia oppia suomen kieltä ja kiinnittyä yhteiskuntaan. Myöskin hy-

vää ohjelmassa on maahanmuuttajakoordinaattorin toimen perustaminen sekä maahanmuuttajille suunnattujen neuvontapalveluiden kehittäminen.

Ohjelmassa todettiin maahanmuuttajien suuren keskittymisen tietyille asuinalueelle saattavan hidastaa kotoutumista sekä synnyttää ristiriitoja väestöryhmien välille. Ohjelmaan suositettiin otettavaksi tavoite välttää maahanmuuttajien keskittymistä asumaan vain tietyille asuma-alueille. Asumisalueiden eriytyminen voi muutoin estää maahanmuuttajien ja muun väestön välisen luontevan kanssakäymisen. Lisäksi tulisi huomioida joissain tapauksissa maahanmuuttajien suuremman perhekoon vaikutukset tarvittavien asuntojen kokoon.

Ohjelman täytäntöön panemiseksi asiakirjaan ehdotettiin lisättäväksi tavoite tarkemman monikulttuurisuus/monimuotoisuussuunnitelman laatimiseksi jokaisella toimialalla. Näin kaupungin ohjelma ja toimenpiteet kirjautuisivat kunkin toimialan suunnitelmiksi ja toimenpiteiksi. Niiden yhteensovittaminen ja toteutusvastuu voisi olla esimerkiksi nimettävällä toimialan yhteyshenkilöllä.

Sovittelu

Valtuutettu kutsuttiin suurehkon kuljetuspalveluja tarjoavan elinkeinonharjoittajan toimipaikalle keskustelemaan työpaikan etnisiin suhteisiin liittyvistä pulmista.

Valtuutetun suositukset liittyivät hyvän kohtelun toteutumiseen monietnisellä työpaikalla, mo-

lemminpuolisen asiallisen kielenkäytön merkitykseen, kärsivällisyyteen viestinnässä, asiakastyötä tekevien maahanmuuttajatyöntekijöiden erityisen tullen tarpeeseen, selkeiden pelisääntöjen laadintaan ongelmatilanteita varten, maahanmuuttajataustaisten työntekijöiden osallistamiseen työpaikan ay-toimintaan ja muuhun edunvalvontaan sekä yhteistoimintaan työnantajan kanssa.

Vaikka lähtökohtana kaikilla työpaikoilla on työntekijöiden hyvä ja tasapuolinen kohtelu, voi monietnisessä työpaikassa jotkut siihen liittyvistä seikoista saada vielä suuremman merkityksen kuin kulttuurisesti yhtenäisemmässä työpaikassa. Tähän vaikuttavat erot esimerkiksi kielitaidossa, mutta myös kulttuurisilla seikoilla on vaikutusta.

Monietnisessä työpaikassa on otettava huomioon myös tästä työpaikan erityisestä luonteesta johtuvia seikkoja, joihin liittyvillä erityisillä toimenpiteillä voidaan edistää sen etnisiä suhteita. Tämä lisäisi viihtyvyyttä ja tuottavuutta eikä kuitenkaan merkitsisi poikkeamista yhdenvertaisuudesta ja tasapuolisuudesta. Kulttuuristen erityispiirteiden – kuten islamilaisen paastokuukauden vieton - huomioonottaminen vähentäisi etnisiä jännitteitä, mutta kertoisi myös yleisemminkin työntekijäin erilaisuuden tunnistamisesta ja arvonnasta. Hyvien etnisten suhteiden edistämisen kannalta myös työpaikan vapaaajan toiminta voi olla merkittävä lisä. Tällöin tarjonnassa tulisi olla myös kiinnostavuutta maahanmuuttajataustaisen työntekijän kannalta.

4 Yleiset toimet ulkomaalaisten ja etnisten vähemmistöjen aseman parantamiseksi

Romanien työllistymisen edistäminen

Vähemmistövaltuutettu kiinnitti huomiota romanien vaikeaan työllisyystilanteeseen vuoden 2002 lopussa tekemässään aloitteessa työministeriölle. Vähemmistövaltuutettu esitti, että työministeriö selvittäisi mahdollisuuksia kohdentaa työhallinnon tarjoamia palveluja aikaisempaa paremmin romaniväestön työllistymisen edistämiseksi.

Vuoden 2003 aikana aloitteen esityksistä neuvottiin työministeriön kanssa. Alustavasti kartoitettiin romanitaustaisten työnhakijoiden tilannetta työministeriön toimeenpano-osasto lähetti työvoimatoimistoille kyselyn, jolla selvitettiin työvoimatoimistojen arvioita alueensa romanitaustaisten työttömien työnhakijoiden määrästä sekä niistä keinoista, joilla parhaiten työhallinnon keinoin romanien työllistymistä pystyttäisiin parhaiten edistämään.

Kyselyn tuloksissa, jotka perustuivat arvioihin oli erityisesti huolestuttavaa se, että alle 25-vuotiaiden romaninuorten työttömyys nousi useissa vastauksissa esiin. Keskusteluja aloitteen pohjalta jatkettiin työministeriössä vuoden 2003 aikana, mutta varsinaisista jatkotoimenpiteistä ei työministeriö vuoden aikana vielä päättänyt.

Työsuojelu ja etniset vähemmistöt

Vähemmistövaltuutettu teki vuoden 2002 joulukuussa aloitteen sosiaali- ja terveysministeriön työsuojeluosastolle ulkomaalaisten ja etnisten vähemmistöjen työsyrynnän ehkäisyn ja valvonnan tehostamisesta (ks. vuoden 2002 toimintakertomus). Työsuojeluosasto vastauksessaan helmikuussa 2003 totesi, että se yhtyy vähemmistövaltuutetun esittämiin kehittämissuunnitelmiin, mutta piti hankalana ja voimavarojen uudelleen suuntaamista ajatellen useis-

sa käytännön tilanteissa lähes mahdottomana, ellei muista tehtävistä luovuta, ryhtyä erikseen tehostamaan aloitteessa mainittuja asiakokonaisuuksia. Vastauksessa luvattiin, että sosiaali- ja terveysministeriö pyrkii ottamaan huomioon toimintapolitiikka-suuntauksissa kirjeessä käsitellyjä asioita, mutta lyhyellä aikavälillä erillistoimenpiteet jäävät voimavaroista vaille lisäpanostusta.

Työ ja siitä saatava toimeentulo on keskeisessä asemassa jokaisessa kulttuurissa. Hyvin usein työn kautta määritellään myös yksilön arvo ja asema yhteiskunnassa. Tässä valossa tarkasteltuna etnisten vähemmistöjen ja ulkomaalaisten työllistymistä voidaan pitää keskeisenä yhteiskuntaan kotoutumisen ja yhdenvertaisuuden toteutumisen mittarina. Etnisten vähemmistöjen ja maahanmuuttajien korkea työttömyysaste ja aliarvostus työmarkkinoilla kertovat syvästä yhdenvertaisuudesta.

Työelämään ja suomalaiseen yhteiskuntaan integroitumisen onnistuminen vaatii myönteisempien asenteiden vahvistumista etnisiä vähemmistöjä kohtaan. Asenteiden muuttaminen koskee työnantajia ja työntekijöitä, mutta yhtäläillä kaikkia yksilöitä kaikkialla yhteiskunnassa. Yhdenvertaisuus työmarkkinoilla on myös edellytys paljon keskustellun tulevaisuuden työperäisen maahanmuuton onnistumiselle.

Vähemmistövaltuutetun ja työsuojeluviranomaisten välisessä yhteistyössä voitaisiin kehittää työläisäädännön ja yhdenvertaisuuslain syrjinnän kiellon valvontaa ja parantaa etnisten vähemmistöjen asemaa työpaikoilla ja ehkäistä työsyryntää.

Saamelaislasten päivähoiton turvaamisesta saamen kielellä

Vähemmistövaltuutettu teki sosiaali- ja terveysministeriölle aloitteen (saamelaislasten päivähoi-

don turvaaminen saamen kielellä 842/65/2003 TM/15.4.2003), jossa esitettiin toimia saamenkielisen päivähoiton turvaamiseksi.

Ennen kouluikää tapahtuva kielen ja kulttuurin oppiminen on tärkeää lapsen identiteetin muodostumiselle, sosiaalistumiselle sekä emotionaalille ja älylliselle kehitykselle. Omakielinen varhaiskasvatus on myös perusta saamenkieliselle opetukselle. Päivähoidolla on myös merkitystä saamelaisen kansanryhmän ja saamen kielen säilymiselle ja kehitymiselle nykyaikaisena käyttökielenä. Lisäksi päivähoito voi tukea lasten kotikieltä, lisätä kielenkäyttötilanteita sekä auttaa nostamaan kielen asemaa yhteiskunnassa.

Saamenkielistä päivähoitoa on saamelaisalueen kunnissa pystytty nykyisellään järjestämään vain osittain. Päivähoitopalvelut tuotetaan yleensä kunnan enemmistökielellä. Silloin, kun lasten päivähoito on toteutettu kaksikielisissä ryhmissä, on käytännössä hyvin usein saamenkielisten lasten kieli kääntynyt suomen kieleksi. Päivähoitolaissa ja -asetuksessa säädetyt kasvatustavoitteet saamelaislasten oman kielen ja kulttuurin tukemisesta toteutuvat vain osittain. Saamelaisalueen ulkopuolella saamenkielistä päivähoitoa ei ole liiemmin, jos juuri lainkaan järjestetty. Erityisen tarpeellista olisi kuitenkin tukea niiden lasten kielen ja kulttuurin säilymistä, joiden kohdalla saamelaisalueelta poismuuton seurauksena olisi muutoin hyvin todennäköistä, että saamenkielisyys ja -kulttuuri katoaisi, jos lapsia ei aktiivisesti tuettaisi myös kodin ulkopuolella.

Ehdotuksia olivat muun muassa saamenkielisen päivähoiton taloudellinen tukeminen valtion erityisrahoituksella nykyistä kattavammin, tiedon lisääminen saamelaisuudesta ja asenteisiin vaikuttaminen esimerkiksi päivähoitohenkilöstön koulutuksessa ja perehdyttämisessä, saamenkielisten kielikylpytoiminnan vakiinnuttaminen sekä päivähoitohenkilöstön saamen kielen oppimisen nimenomaisen tuen lisääminen.

Sosiaali- ja terveysministeriön vastauksen mukaan lähtökohtaisesti kunnat vastaavat päivähoiton

ja varhaiskasvatuksen järjestämisestä ja kehittämisestä. Valtion vuoden 2004 tulo- ja menoarviossa on lisäksi valtionavustus saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamiseksi korotettu 600 000 euroon. Lisäksi vastauksessa todettiin, että aloitteen kehittämisehdotukset otetaan huomioon mahdollisessa päivähoitolain uudistamistyössä.

Etnisiin vähemmistöihin kuuluvat vanhukset

Vähemmistövaltuutettu teki sosiaali- ja terveysministeriölle aloitteen etnisiin vähemmistöihin kuuluvien vanhusten aseman parantamiseksi (Dn:o 2262/65/2003 TM / 3.10.2003).

Etnisiin vähemmistöihin kuuluvat vanhukset ovat monimuotoinen väestöryhmä. Erilaisista lähtökohdista ja taustoista huolimatta heitä yhdistävät esimerkiksi kielelliset ja kulttuuriset haasteet selviytyä suomalaisessa toimintaympäristössä. Etnisiin vähemmistöihin kuuluvat vanhukset eivät useinkaan kykene itse aktiivisesti ajamaan oikeuksiaan tai vaatimaan palveluja ja saattavat viettää vanhuuttaan kielimuurin takana ja elää muutenkin monin tavoin puutteellisen toimintakyvyn varassa.

Aloitteessa tuotiin esille muun muassa tarve luoda kokonaiskuva etnisiin vähemmistöihin kuuluvien vanhusten tilanteesta, koska niin valtakunnallisesti kuin monissa yksittäisissä kunnissakaan ei ole riittävää näkemystä heidän elinolosuhteistaan ja erityistarpeistaan sekä tarvittavista toimenpiteistä. Maahanmuuttajavanhukset tulisi myös selkeästi ottaa osaksi maahanmuuttopolitiikkaa. Keskittyminen maahanmuuttajien vastaanottovaiheeseen ja työikäiseen väestöön merkitsee eristymisen riskiä ikääntyneille ja jättää luonnollisesti ulkopuolelleen myös muut etniset vähemmistöt.

Aloitteessa esitettiin, että sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalaan kuuluvaan valtakunnalliseen vanhuspolitiikkaan ja vanhuspoliittisiin linjauksiin sekä paikallisviranomaisille annettaviin suosituksiin tulisi sisällyttää maahanmuuttajavanhukset ja perinteisiin etnisiin vähemmistöihin kuulu-

vat vanhukset. Tämän seurauksena etnisiin vähemmistöihin kuuluvat ikääntyneet ja heidän tarpeensa alkaisivat tulla näkyviksi myös yksittäisten kuntien vanhuspoliittisissa strategioissa ja palvelurakenteen kehittämissuunnitelmissa.

Turvapaikkatutkinnasta Tampereen kihlakunnan poliisilaitoksella

Vähemmistövaltuutetulle ja hänen toimistoonsa tulee yhteydenottoja toimialaan liittyvissä kysymyksissä yksittäisiltä ulkomaalaisilta ja etnisiin vähemmistöihin kuuluvilta henkilöiltä, heidän lähipiiriinsä kuuluvilta ja avustajilta sekä viranomaisilta. Näissä yhteydenotoissa alkoi jo vuonna 2002 kiinnittää huomiota Tampereen kihlakunnan poliisilaitoksen toiminta turvapaikkatutkinnassa ja turvapaikanhakijoiden kohtelussa. Yhteydenotot jatkuivat vuonna 2003. Tilanne oli poikkeuksellinen, sillä tavanomaisesti vähemmistövaltuutettu saa poliisilaitosten toiminnasta lähinnä yksittäisiin tapauksiin liittyvää palautetta. Yhteydenottojen lisäksi kysymyksiä herättivät myös vähemmistövaltuutetun turvapaikkahakemuksista tekemät havainnot.

Vähemmistövaltuutettu pyysi poliisilaitokselta tietoja vuonna 2002 Tampereella säilöön otetuista turvapaikanhakijoista ja turvapaikkahakemusten peruuttamisista (Tietojensaantipyynnö Tampereen kihlakunnan poliisilaitokselle: turvapaikanhakijoiden säilöönotto ja turvapaikkahakemusten peruuttaminen 320/65/2003 TM/19.2.2003).

Myös yksittäisiin asiakasasioihin liittyen oltiin yhteydessä Tampereen kihlakunnan poliisilaitokseen. Kertyneen aineiston perusteella osoitettiin vuoden 2003 lopulla poliisilaitokselle pyyntö (Selvityspyynnö turvapaikkatutkinnasta Tampereen kihlakunnan poliisilaitoksella 2549/65/2003 TM / 2.12.2003) selvittää muun muassa valtakunnallisesti korkeita säilöönottomääriä ja turvapaikkahakemusten peruuttamisia erityisesti hakijan ollessa säilössä, puutteita käsitteilyn eri vaiheiden raportoinnissa, yhteistyössä eri tahojen kanssa ilmenneitä ongelmia sekä yksittäisten hakijoiden epäasianmukaista kohtelua koskevia väit-

teitä. Selvitys pyydettiin toimittamaan vähemmistövaltuutetulle 31.1.2004 mennessä.

Ulkomaalaislain mukaiset lausunnot

Vuonna 2003 voimassa olleen ulkomaalaislain 33 §:n (378/1991) mukaisesti vähemmistövaltuutetulle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi turvapaikkahakemuksen käsittelyssä, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta. Vuonna 2003 vähemmistövaltuutettu antoi 600 tätä tarkoittavaa lausuntoa. Saman lain 42 §:n (378/1991) mukaan vähemmistövaltuutetulle on aina varattava tilaisuus tulla kuulluksi ulkomaalaisen karkottamista koskevassa asiassa. Vuonna 2003 näitä lausuntoja annettiin 163.

Lausunnot lainsäädäntöehdotuksista ja muista vastaavista hankkeista

Luettelo vähemmistövaltuutetun antamista lausunnoista on toimintakertomuksen liitteenä. Lausunnot on luettavissa valtuutetun nettisivuilla (www.vahemmistovaltuutettu.fi).

Yksi vuonna 2003 annetuista lausunnoista koski Ulkomaalaisviraston alueellistamisen selvitystyötä (Selvitysmies Markkasen ehdotukset Ulkomaalaisviraston alueellistamiseksi 3167/003/2003 TM/15.12.2003). Vähemmistövaltuutetun näkemyksen mukaan viraston päätöksenteon alueellistuksessa on tarvetta kiinnittää nykyistä enemmän huomiota päätösten yhtenäisyyteen. Hallinnon tulee turvata se, että yhtäläisessä tilanteessa päätös on oikeansisältöinen alueyksiköstä riippumatta ja esimerkiksi hallinto-oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisut saatetaan yhtäläisesti sovellettaviksi sekä seurataan sitä, että alueyksiköiden päätökset noudattavat yhtenäistä linjaa. Muutoin vaarana on, että muodostuu erillisiä alueyksiköiden linjauksia, joilla voi olla epäyhdenvertaisuuden lisäksi muitakin negatiivisia vaikutuksia (esimerkiksi kokonaiskäsittelyajan pidentyminen valitusten lisääntyessä).

Alueellistamisessa on kiinnitettävä huomiota sujuvaan tiedonkulkuun eri alueyksiköiden välillä. Lisäksi alueellistaminen edellyttää henkilökun-

nan yhtäläistä asiantuntemusta riippumatta yksikön maantieteellisestä sijainnista. Hallinnon tulee pystyä turvaamaan se, että eri yksiköillä on riittävä ja ajantasainen asiantuntemus ratkaista esimerkiksi turvapaikka-asia. Alueellistaminen asettaa haasteita henkilökunnan koulutukselle, jotta läpi organisaation henkilöstön osaaminen niin asiakaspalvelussa kuin päätöksenteossakin on hyvällä tasolla.

Ulkomaalaisviraston alueellistamista koskevassa selvityksessä ehdotettiin myös, että turvapaikanhakijoiden vastaanotto tulisi siirtää samalla hallinnonalalle, jossa turvapaikkapäätökset tehdään. Vähemmistövaltuutetun näkemyksen mukaan turvapaikanhakijoiden vastaanottoon liittyvät palvelut ovat perustaltaan yhteydessä maahanmuuttajien kotoutumista tukeviin toimenpiteisiin, joten ei ole perusteltua erottaa turvapaikanhakijoiden vastaanottoa erilleen tästä kokonaisuudesta ja asiantuntemuksesta.

Vähemmistöoikeudet monikulttuuristuvassa Suomessa -seminaari

Vähemmistövaltuutettu järjesti yhteistyössä Pohjoisen ympäristö- ja vähemmistöoikeuden instituutin kanssa 26.2.2003 seminaarin aiheesta ”Vähemmistöoikeudet monikulttuuristuvassa Suomessa”. Tilaisuudessa pohdittiin kolmea eri teemakokonaisuutta: monikulttuurista yhteiskuntaa, monikulttuurisuuden rajoja ja erityisesti milloin vähemmistökulttuuriin kuuluviin piirteisiin voidaan puuttua sekä syrjintää ja arkipäivän rasismia. Tavoitteena oli koota tutkijoita ja kehittää vuorovaikutusta valtuutetun ja tutkijoiden välillä sekä edesauttaa tutkijoiden keskinäistä verkottumista. Tilaisuuteen osallistui 120 henkilöä.

5 Vähemmistöasiain neuvottelukunta

Vähemmistövaltuutettua koskevan lain (660/2001) 5 §:n mukaan etnisen syrjinnän ehkäisyyn, seurantaan ja valvontaan liittyvien kysymysten sekä eri viranomaisten yhteistyön edistämistä varten vähemmistövaltuutetun apuna toimii vähemmistöasiain neuvottelukunta. Vähemmistövaltuutetusta anne-

tussa asetuksessa (687/2001) on säädetty neuvottelukunnan tehtävistä, kokoonpanosta ja työskentelystä. Valtuutettu pyysi (kirje 19.11.2002, TM006:00/2002) työministeriötä ryhtymään toimiin neuvottelukunnan asettamiseksi. Neuvottelukuntaa ei asetettu vielä vuonna 2003.

6 Hallinto

Toimintamenot

Toimintamäärärahan käytössä painottuivat vähemmistövaltuutetun toimiston toiminnan perusedellytysten kehittämiseen ja järjestämiseen liittyvät kertaluontoiset kulut. Näitä olivat muun muassa yhteydenottorekisterin perustaminen, tietotekniikkahankinnat sekä peruskäsikirjaston kartuttaminen. Rekisterin perustamisen kustannukset koostuivat ohjelmiston hankinnasta ja sovelluksista, vuosimaksusta sekä jatkokehityksestä.

Koulutuskuluja kasvattivat toimiston sisäisen työskentelyn ja työhyvinvoinnin tueksi järjestetty työnohjaus sekä hallinnollisten asioiden ja asiakasasioiden koulutukset.

Toimiala edellyttää paitsi kotimaista niin myös kansainvälistä verkottumista ja yhteydenpitoa. Matkustusmenot lisääntyivät Eurooppaan suuntautuvan yhteistyön vuoksi. Valtuutettu osallis-

tui tarkkailijana kiintiöpakolaisten valintamatkaan Turkissa, tapasi Pohjoismaisia kollegoitaan Norjassa sekä eurooppalaisia yhteistyötahojen edustajia Strasbourgissa. Lisäksi hän osallistui Saksassa rasismin vastaiseen seminaariin. Yksi ylitarkastajista osallistui Strasbourgissa pidettävään alan seminaariin. Kotimaan virkamatkoja oli 12.

Painatuskulut lähes kaksinkertaistuivat vuonna 2003 toimintakertomuksen ja ulkoisen ilmeen muuttamiseen tarvittavien asiakirjapainatusten vuoksi. Näitä olivat käyntikortit, kirjjekuoret sekä logo- ja saatepaperit.

Vuodelle 2003 myönnettiin toimintamenoihin 45 000 €. Lisäksi vähemmistöasiain neuvottelukunnan menoihin varattiin 1 200 euroa, jota ei kuitenkaan käytetty. Vuoden 2003 käyttö oli 42 800 € (vuoden 2002 käyttö 40 500)

(luku sisältää menot, poistot, hyvitykset, mutta ei alv:a)

	2003	2002
Myönnetyt määrärahat	45 000	45 000
Vähemmistöasiain neuvottelukunta	1 200	
Määrärahojen käyttö yhteensä (noin)	42 800	40 500
Suurimmat käytetyt määrärahaerät jaoteltuina	2003	2002
Rekisterin perustaminen yhteensä	8 800	0
Hankinnat (huonekalut, atk, puhelimet...)	590	16 050
Sekalaiset toimiston hankinnat ja tarvikkeet	500	730
Painotuotteet, kirjat, lehdet	9 000	4 640
Käännöstyöt ja –palkkiot, tulkkaus	900	1 020
Ilmoittelu lehdissä ja luetteloissa	1 450	4 180
Muut palvelut (tele, pesula, korjaus...)	1 000	2 120
Koulutus	9 440	2 390
Edustus (sisäinen ja ulkoinen)	1 680	2 180
Matkustus (päivärahat, taksit, lennot...)	9 500	7 120
Viivästyskorot	6	97

Henkilöstö

Toimiston henkilökuntaan kuuluivat vähemmistövaltuutettu Mikko Puumalainen, ylitarkastajat Rainer Hiltunen, Kari Kananen ja Pirjo Takalo, osastosihteeri Raili Keriö sekä toimialasihteeri Päivi Okuogume.

Palkkauksen kokonaismäärärahasta 290 484 euroa käytettiin 285 510,96 euroa.

Työnkuvia kehitettiin ahkerasti. Vastuualueita ja oteltiin niin, että niissä on tietty pysyvämpi perussältö ja vaihtuvia, toimiston perustyönkuvaan liittyviä tehtäviä. Tehtävänkuvat muodostettiin koostumaan tietyistä elämänelämäloista, sisällöistä ja sidosryhmistä. Työnkuvan jaottelun tarkoituksena oli antaa perustehtävän alalla tietty ydinalue tai tehtävät, jossa aktiivisesti ja itsenäisesti voidaan valtuutetun antamien suuntaviivojen mukaisesti syventää asiantuntemusta.

Esittelijöiden tehtävänä oli valmistella lausuntoja päätösasioita ja esittelyjä, kehittää asiantuntemustaan oman tehtäväkuvan alueella, tukea omalla vastuualueellaan vähemmistövaltuutettua ja valtuutetun toimistoa kentän seurannassa, yhteydenpidossa sidosryhmiin, koulutuksessa, tiedontuottamisessa ja tiedotuksessa. Osastosihteerin tehtävänä oli koordinoita asiakaspalvelua yhdessä valtuutetun, esittelijöiden ja toimialasihteerin kanssa, ottaa vastaan asiakasyhteydenottoja ja tehdä asiakastapausten ensiarviota ja jakaa niitä esittelijöille sekä toimia yhteishenkilönä Ulkomaalaisvirastoon. Toimialasihteeri oli vastuussa hallinnollisista asioista. Näitä ovat taloushallinto, asiakirjojen diariointi ja arkistointi, tiedotus, painotuotteiden koordinointi, matkojen järjestely, koulutus- ja loma-asioiden koordinointi sekä atk-asioissa tukihenkilönä toimiminen. Toimialasihteeri on myös valtuutetun henkilökohtainen sihteeri.

Vähemmistövaltuutetun työn luonteeseen kuuluvat perustoimialaan liittyvät muutokset, toiminnan laajuus ja moninaisuus, työn ja erityisesti asiakastyön kuluttava ja vaativa luonne joskus kriisityön piirteineen, ulkopuolisten odotusten paine ja itsenäi-

sestä asemasta johtuva erillisuus. Lisäksi työyhteisö on uusi ja sen toimivuus ja kokonaisvaltainen muodostuminen ovat alkuvaiheessaan. Näihin seikkoihin liittyviin kokemuksiin perustuen toimistossa aloitettiin toimintavuonna ryhmätyönohjaus.

Etätömahdollisuutta toimistossa kokeili myös yksi esittelijä.

Toimiston rutiineihin kuuluivat useat erisisältöiset kokoukset. Maanantairutiiniksi on muodostunut toimistokokous, joita pidettiin 29. Asiakastyön tueksi järjestettiin 11 kokousta, joissa pohdittiin asiakastapausten jatkotyöstöä. Henkilöstöasioihin liittyviä kokouksia oli 3, tiedotussuunnitelmaa pohdittiin kahdesti, asiakirjahallinnon ja asiakaspalvelun kulun sekä turvallisuuteen liittyviä kokouksia oli 3. Lisäksi järjestettiin kolme toimiston sisäisen kehittämisen seminaaria, joissa pohdittiin toiminnan sisältöä, painopisteitä, työyhteisön toimivuutta, arvoja ja tavoitteita. Työnohjauskertoja pidettiin yhteensä 8 kertaa.

Asiakirjahallinto

Asiakirjojat diarioidaan vähemmistövaltuutetun toimistossa, mutta varsinainen pääarkisto on työministeriön arkistossa. Suuri osa toimistossa käsiteltävästä materiaalista kuten turvapaikka- ja maastakarkotuslausunnot sekä osa valtuutetulle saapuvista asiakaskirjeistä tai esimerkiksi selvityspyynnöistä on salaisista materiaalia. Myös suuri osa vähemmistövaltuutetun vastaanottamasta tai tuottamasta materiaalista on pysyvästi säilytettävää.

Vähemmistövaltuutetun toiminta on kokonaisuudessaan sekä asiakkaille että viranomaisille maksutonta. Vähemmistövaltuutetun maksuttomia suoritteita ovat lausunnot, asiakaskirjeet, kannanotot sekä niiden vaatimat selvitystyöt, asiakaskirjeiden ja asiakirjojen käännökset asianomaisen omalle kielelle, tulkkauksen järjestäminen asiakastapaamisiin tai seminaareihin, erilaisten tulosteiden lähettäminen asiakkaalle, asiakastapaamiset, puhelinneuvonta sekä esitteiden, toimintakertomusten ja muun materiaalin toimittaminen asiakkaalle.

Erityispiirteensä on asiakasasioiden vaatimat vieraskieliset palvelut. Käännös- ja tulkkauspalveluja järjestetään viraston kustannuksella enemmän kuin kielilainsäädäntö edellyttäisi. Merkittävä osa asiakaskunnasta on myös vähävaraista tai muutoin vaikeassa tilanteessa, jonka vuoksi käännös- tai tulkkauspalvelujen järjestämisen edellyttäminen itse ja/ tai omakustanteisesti käytännössä muodostaisi esteen varsinaisen asiain hoidolle. Käytännössä palvelujen ostotarvetta pyritään minimoimaan erilaisin käytännön järjestelyin, kuten hyödyntämällä tukihenkilöiden kielitaitoa ja selvittämällä kirjeiden asiasisältöä tulkaamalla. Käännös- ja tulkkauspalvelujen tarpeeseen on pyritty varautumaan talouden suunnittelussa, joskin näiden menojen ennakointi on vaikeaa.

Tiedotus ja ulkoisen ilmeen muutos

Vähemmistövaltuutettu uudisti ulkoista ilmettään ottamalla käyttöön oman logon ja sen myötä painattamalla toimiston painotuotteet ja toimintakertomuksen uuden ilmeen mukaisesti. Näin pyrittiin luomaan itsenäistä ja näkyvää asemaa asiakas- ja myös viranomaiskunnan keskuudessa. Myös ensimmäinen toimintakertomus vuodelta 2002 julkaistiin vuoden 2003 kesällä.

Vähemmistövaltuutettu -logolla on symbolinen merkitys suhteessa vähemmistövaltuutetun toimintaan. Vähemmistövaltuutetun tunnus koostuu kahdesta, punaisesta ja valkoisesta, ylöspäin aukeavasta V-kuviosta sinisellä pohjalla. Kuvion kahden V-muodon voi ajatella tulevan vähemmistövaltuutettu-sanasta. Isompi V-muoto on perusta eli yhteiskunta. Pienempi V-muoto kuvaa vähemmistöjä, jotka ovat osa kokonaisuutta. Merkki kuvastaa sekä avoimuutta että suojelua ja turvallisuutta. Valkoinen ja punainen kuvio ovat kaarevia ja kasvavia ja ne viittaavat valtuutetun toimiston työskentelyalueen inhimillisyyteen, myös punaisen osan sydänmuoto viittaa tä-

hän. Kuvioista on luettavissa myös kasvun ja muutoksen viesti. Muotojen samankaltaisuus kuvaa ihmisten samankaltaisuutta. Värit ovat klassisia ihmis-oikeuksien perusvärejä: sininen, valkoinen ja punainen; vapaus, veljeys ja tasa-arvo. Sininen ja valkoinen ovat myös Suomen valtiolliset värit. Kirkas punainen on huomioväri, joka muodostaa kontrastin siniselle ja valkoiselle.

Vähemmistövaltuutettu oli toimintavuonna näkyvästi esillä mediassa erityisesti poikien ympärileikkausasiassa, ukrainalaisperheen karkotustapaukseen sekä Tampereen kihlakunnan poliisilaitoksen turvapaikkatutkintaan liittyen. Vähemmistövaltuutetulla on tiedotussuunnitelma. Toimistossa pidetään leikekirjaa.

Palveluista ilmoiteltiin alan lehdissä ja luetteloissa sekä kokeiltiin ilmoittelua erilaisissa kampanjalehtisissä kohderyhmähakuisesti. Vähemmistövaltuutettu osallistui kansainvälisen kulttuurikeskus Caisan messuihin syksyllä 2003. Toimiston nettisivujen uusiminen odotti vielä työministeriön sivustojen kokonaisuudistusta.

Yhteydenottorekisteri

Vähemmistövaltuutetun toimistossa otettiin vuonna 2003 käyttöön yhteydenottorekisteri, johon tallennetaan kunkin asiakasasian käsittelyyn liittyvät tapahtumat. Rekisterin avulla voidaan seurata kaikkia sekä toimistoon tulevia että toimistosta tehtäviä yhteydenottoja, josta ne ovat kunkin toimistossa työskentelevän löydettävissä esimerkiksi asiakkaan myöhemmin ottaessa asiassaan yhteyttä. Rekisteri on myös vähemmistövaltuutetun toiminnan seurannan ja tilastoinnin väline. Sen avulla saadaan tietoa siitä, mitä asioita asiakkaiden yhteydenotot ovat käsitelleet ja yhteydenottoja voidaan myöhemmin analysoida aiheittain.

Yhteydenottorekisteriprojekti aloitettiin tarjouspyynnön julkaisemisella keväällä, syksyllä toteutettiin puoleltoista kuukauden mittainen kehitetty järjestelmän koekäyttö ja rekisteri otettiin käyttöön vuoden lopussa.

Liite

Matkat

- Trier, 11. -13.5; ERA: ”The fight against discrimination in the daily practice”
- Oslo, 2.6; SMED ”Nordic meeting”
- Ankara, 20. - 23.10; kiintiöpakolaisten valintamatka
- Strasbourg, 12. -14.11; ECRI ”Seminar with national specialised bodies to combat racism and racial discrimination”
- Aulanko 10.1. Asianajajapäivät
- Oulu 17.1. Toimintakeskus Toppelius, Oulun lääninhallitus, Ruukin VOK
- Rovaniemi 14.2. Saamelaisedustajien tapaaminen, Arktikum
- Tampere 13.3. Poliisikoulun seminaari
- Enontekiö 20.- 23.3 Keskustelutilaisuus, tutustumiskäyntejä, tapaamisia
- Rovaniemi 22.- 25.3. Työn päivät,
- Turku 23.4. VOKien laatutyön ja arvokeskustelun seminaari
- Kotka 20.5. Kaupunginjohtajan tapaaminen, maahanmuutto-ohjelmaan tutustuminen
- Vaasa 17.11. Mustasaaren poliisi, VOK, SUPO, Pakolaisneuvonta
- Turku 20.11. Länsi-Suomen läänin poliisipäilypäivät
- Jyväskylä 21.11. Rasismien arkipäivä Suomessa
- Perniö 4.12. Perniön vastaanottokeskus

Vierailut

- Venäjän ja Itä-Euroopan instituutti 14.1.
- Suomen Turistiauto 23.1.
- Valtakunnansyyttäjänvirasto 18.2.
- Rikosseuraamusvirasto 10.3.
- Espoon turvakoti 11.3.

- Helsingin invalidien yhdistys 28.3.
- Helsingin kaupungin maahanmuuttoyksikkö 29.4.
- Vantaan yhdenvertaisuus- ja syrjintätyöryhmä 7.5.
- Helsingin kaupungin Opetusvirasto 14.5.
- Saksalaisvaltuuskunta vierailulla STM 28.5.
- UVI/PATU-linjan tapaaminen 5.6.
- EN:n ihmisoikeusvaltuutetun vierailu 27.10.
- UVI/MAMU-linjan tapaaminen 15.2.

Puheet

- Asianajajapäivät 10.1. – Oikeuspolitiikkaa Ruukin vastaanottokeskuksen 10-vuotisjuhlalat 17.1.
- Samassa veneessä 28.1. – Päätöspuheenvuoro: Mikä miehen malliksi uudessa kulttuurissa? Kulttuuri ja rikosoikeus 30.1.; Rikosoikeuden seminaari, Helsingin yliopisto
- Eurooppa 2010 luentosarja 5.2. – Eurooppa 2010 - vähemmistöjen Eurooppa? kommenttipuheenvuoro
- Sitra, keskustelutilaisuus maahanmuuttopolitiikasta 6.2. – Tavoitteena aktiivinen maahanmuuttopolitiikka mutta myös monikulttuurinen hyvinvointipolitiikka?
- Rovaniemi, Arktikum 14.2. – Miten saamelaisuus Suomessa voisi säilyä?
- Poliisi ja ihmisoikeudet –seminaari, Tampere 13.3. – Monikulttuuristumisen haaste: oikeuksia, velvollisuuksia ja käytäntöä
- Fiblulin vuosikokous 18.3. – Vähemmistövaltuutettu viranomaisena
- Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskus, Karkotusuhan alaiset venäjänkieliset nuoret 5.5.

Monikulttuurinen Kotka –seminaari 20.5. –
Maahanmuuttajasta kansalaiseksi/vaikuttajaksi
YLE päälikköpäivät 21.5. – Suomi ja monikulttuuristuminen; missä mennään
SPR:n ja Vakuutusyhtiö Tapiolan Turvatalo –seminaari 16.9. – Kulttuuriset vs. ihmisoikeudet
Ihmisoikeuspoliittisen selonteon kuulemistilaisuus, Eduskunnan auditorio 9.10. - puheenvuoro
Työelämän monikulttuuristuminen, yhteistyömahdollisuudet vähemmistövaltuutetun kanssa;
SAK:n monikulttuurisuusseminaari 25.11.
Avaruutta ajatuksiin – moninaisuuspäivän konferenssi yhdenvertaisista mahdollisuuksista 10.12. – Yhdenvertaisuutta lailla

Lausunnot

Euroopan rasismien ja suvaitsemattomuuden vastaisen komission (ECRI) toinen Suomea koskeva raportti 1163/0550/2001 TM / 15.1.2003
Tasa-arvolain uudistamistoimikunnan mietintö 3620/003/2002 TM / 10.2.2003
YK; kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus; Suomen viides määräaikaisraportti 142/059/2003 TM / 17.3.2003
YK; lapsen oikeuksien yleissopimuksen täytäntöönpano; Suomen kolmannen määräaikaisraportin valmistelu 256/059/2003 TM / 21.3.2003
Suomen venäjänkielisen väestönosan kysymyksiä 2002: Etnisten suhteiden neuvottelukunnan asettaman työryhmän raportti 1116/003/2003 TM / 6.6.2003
Työvoiman rekrytointimahdollisuudet EU- ja ETA-alueen ulkopuolelta TM023:00/2001 / 3.9.2003
YK; Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus; Suomen viides määräaikaisraportti 1880/059/2003 TM / 12.9.2003
Asumisperusteista sosiaaliturvaa selvittäneen työryhmän loppuraportti 2243/003/2003 TM / 30.9.2003
Lausunto komission tiedonannosta Euroopan rasismien ja muukalaisvihan seurantakeskuksen (EUMC) toiminnasta ja ehdotuksesta seuran-

takeskusta koskevan asetuksen muuttamisesta 2539/0550/2003 TM / 6.10.2003
EN; kansallisten vähemmistöjen suojelua koskeva puiteyleissopimus; Suomen toinen määräaikaisraportti 2315/059/2003 TM / 10.10.2003
Selvitysmies Markkasen ehdotukset Ulkomaalaisviraston alueellistamiseksi 3167/003/2003 TM / 15.12.2003
Lausunto ehdotuksesta ulkomaalaisrekisteristä annetun lain muuttamisesta 3092/001/2003 TM / 16.12.2003

Kuulemiset

Työministeriön asettama työehtojen valvontatyöryhmä 21.2.
Hallintovaliokunta: Hallituksen esitys (HE 28/2003 vp) ulkomaalaislaiksi 19.9.
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta: Hallituksen esitys (HE 28/2003 vp) ulkomaalaislaiksi 19.9.
Perustuslakivaliokunta: Hallituksen esitys (HE 28/2003 vp) ulkomaalaislaiksi 14.10.
Työ- ja tasa-arvovaliokunta: Hallituksen esitys laiksi etnisen yhdenvertaisuuden turvaamisesta sekä laiksi vähemmistövaltuutetusta annetun lain muuttamisesta (HE 44/2003 vp) 5.11.
Työ- ja tasa-arvovaliokunta: Hallituksen esitys laiksi etnisen yhdenvertaisuuden turvaamisesta sekä laiksi vähemmistövaltuutetusta annetun lain muuttamisesta (HE 44/2003 vp) sekä ulkomaalaislaiksi (HE 28/2003 vp) 7.11.
Hallintovaliokunta: Hallituksen esitys laiksi etnisen yhdenvertaisuuden turvaamisesta sekä laiksi vähemmistövaltuutetusta annetun lain muuttamisesta (HE 44/2003 vp) sekä ulkomaalaislaiksi (HE 28/2003 vp) 7.11.

Media

Pohjois-Suomen alueuutiset: Saamenkielisen opetuksen lisääminen, 14.2.
Ykkösen Aamu-TV: Poikien ympärileikkaus, 31.3
MOT: Turvapaikkalotto, 8.9
Ykkösdokumentti: Karkotetut, 19.10

TV-Nytt: Ukrainalaisperheen karkotus, 27.10
 MTV3 Uutiset klo 19.00: Ukrainalaisperheen karkotus, 27.10
 Nelosen Uutiset klo 20.00 : Ukrainalaisperheen karkotus, 27.10
 Nelosen Uutiset klo 23.00: Ukrainalaisperheen karkotus, 27.10
 Ykkösen Aamu-TV: Ukrainalaisperheen karkotus, 28.10
 OBS: Ukrainalaisperheen karkotus, 31.10
 Keski-Suomen alueuutiset: Arkipäivän rasismi, Jyväskylän seminaari, 21.11.
 TV-Uutiset klo 20.30: Turvapaikanhakijoiden kohtelu Tampereen poliisilaitoksella, 9.12.
 TV-Nytt: Turvapaikanhakijoiden kohtelu Tampereen poliisilaitoksella, 9.12
 Hämeen alueuutiset: Turvapaikanhakijoiden kohtelu Tampereen poliisilaitoksella, 9.12
 MTV3 Uutiset klo 19.00/sähke: Turvapaikanhakijoiden kohtelu Tampereen poliisilaitoksella, 9.12
 MTV3 Uutiset klo 20.00/sähke: Turvapaikanhakijoiden kohtelu Tampereen po-

liisilaitoksella, 9.12
 MTV3 Uutiset klo 22.00: Turvapaikanhakijoiden kohtelu Tampereen poliisilaitoksella, 9.12
 Nelosen Uutiset klo 20.00/sähke: Turvapaikanhakijoiden kohtelu Tampereen poliisilaitoksella, 9.12
 TV-Nytt : Turvapaikanhakijoiden kohtelu Tampereen poliisilaitoksella, 20.12

Toimistossa pidetään leikekirjaa

Koulutus

HAUS

- Hallintopäätösten tekeminen 27. - 29.10
- Hankalat ja vaaralliset asiakastilanteet 17.11.

ELENA, Strasbourg

- International Course on the Relevance of the European Convention on Human rights for Asylum Law 23. -26.10.

WHITE HOUSE EG

- Ruotsin intensiivikurssi ministeriöiden virkamiehille Maarianhaminassa 13.-16.10.